

O B L I K A V G L A S B I

ZAČETKI OBLIKOVANJA GLASBENIH PRVIN

Izvori glasbe segajo v davnino, ko so bili zvoki predvsem slušna znamenja – opozorilni signali. Oblikovanje zvočnega sveta, posredno pa tudi glasbe, se je pričelo:

- ko je zmožal človek lastnosti glasu ali tona zavestno opredeliti, ga obdržati na določeni VIŠINI, mu dati določeno MOČ in BARVO (otroški jok, vzklikanje ali kriki živali niso zavestni v teh lastnostih);
- ko je zmožal človek zvok - glas ali ton glasbila (predmeta) - zavestno prekinjati, ga deliti in urejevati v RITMIČNA TRAJANJA;
- ko sta se v človeku dovolj okrepili želja in potreba, da bi dal zvočnim pojavom pomen takšnega sporočila, ki presega veljavo uporabnega slušnega znamenja.

DOŽIVLJANJE GLASBENE OBLIKE

Poslušalec doživlja glasbo v razponu med začetkom in koncem. Vse, kar se med tema mejnikoma zvočnega zgodi, podzavestno razbiramo kot pomembnejše ali manj pomembno, oboje pa povezujemo in primerjamo.

Če so med poslušanjem naša pričakovanja izpolnjena, občutimo glasbo kot oblikovano. Kadar pa iz posameznosti ne zmoremo sestaviti celote, doživimo glasbo kot neurejeno, neoblikovano.

Glasba mora biti oblikovana tako:

- da **pritegne** pozornost
- da **ohrani** pozornost
- da **ustvari** vtis celote

NAČINI, VZORCI IN ZGLEDI OBLIKOVANJA

Primerjava zvočnih pojavov (zvokov, motivov, tem, melodij, daljših zasnov, stavkov ali celih skladb) pokaže, da so med seboj:

- **enaki,**
- **podobni,**
- **različni.**

OBLIKOVNI ORGANIZMI

Motiv

(lat. movere – gibati)

- je najmanjša glasbena enota, ki je lahko samostojna,
- je izhodišče (jedro) oblikovalne volje,
- dovoljuje nadaljnje spreminjanje.

Tema

(gr. thema – kar je postavljeno)

- je glasbena enota (melodija), ki daje skladbi izraz in je hkrati njeno gradivo,
- je že oblikovana enota,
- dovoljuje nadaljevanje. S tematičnim delom nastajajo večje oblike.

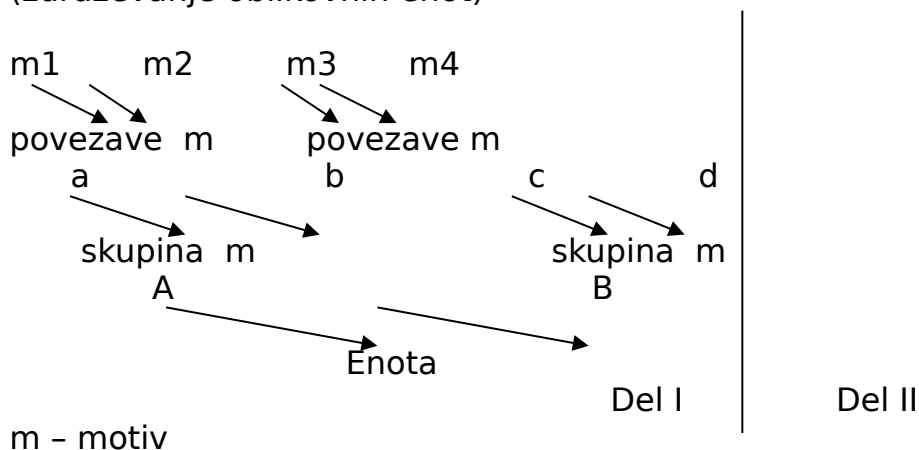
Melodija

(gr. melos – pesem, člen)

- je v smiselno celoto urejeno zaporedje tonov brez očitne težnje po nadaljevanju,
- je že lahko samostojna oblika,
- je zaokrožena sama v sebi uravnotežena glasbena misel.

GRADNJA VEČDELNIH OBLIK

(združevanje oblikovnih enot)

Ker so take oblike še v 16. stol peli ali igrali jih še danes imenujemo – **pesemska oblika**.

PESEMSKE OBLIKE

DVODELNA PESEMSKA OBLIKA

- je lahko sestavljena iz dveh sorodnih delov **a** in **a'**,
- je lahko sestavljena iz dveh različnih delov **a** in **b**.

TRIDELNA PESEMSKA OBLIKA

- je lahko sestavljena iz delov **a , b, a**, kjer je tretji del ponovitev prvega,
- je lahko sestavljena iz delov **a, b, a'**, kjer se tretji del od prvega razlikuje,
- je lahko sestavljena iz delov **a, b, c**, kjer so vsi deli različni.

Oblika skladb ni vedno tako hitro pregledna, saj se oblike spreminjajo in prilagajajo skladateljevim zvočnim predstavam in namenom. Tridelne skladbe poznajo številne različke:

- posamezni deli niso enako dolgi,
- posamezne dele povezujejo različno dolgi prehodi,
- skladba se začne z uvodom ali konča s kodo/ zaključkom,
- v skladbi se posamezni deli ponavljajo.